

Sygn. akt I NWW 59/20

POSTANOWIENIE

Dnia 8 października 2020 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Tomasz Demendecki

w związku z wnioskiem J. G.

o wyłączenie od orzekania w sprawie II DO 10/20 członków składu Izby

Dyscyplinarnej Sądu Najwyższego,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych w dniu 8 października 2020 r.

postanawia:

pozostawić wniosek bez dalszego biegu.

UZASADNIENIE

W sprawie toczącej się przed Sądem Najwyższym o sygn. II DO 10/20, J. G. na podstawie art. 41 § 1 k.p.k. złożył wniosek o wyłączenie członków składu Izby Dyscyplinarnej Sądu Najwyższego: Ryszarda Witkowskiego, Adama Tomczyńskiego, Konrada Wytrykowskiego, mających orzekać na posiedzeniu 9 lipca 2020 r. w sprawie zażalenia Prokuratora Okręgowego w R. na uchwałę, sygn. akt PK I SD (...) z 6 listopada 2019 r. Sądu Dyscyplinarnego przy Prokuratorze Generalnym w W. nie zezwalającą na pociągnięcie do odpowiedzialności karnej J. G. - prokuratora Prokuratury Okręgowej w W.. Jednocześnie wniósł o przekazanie przez Pierwszą Prezes Sądu Najwyższego sprawy II DO 10/20 do rozpoznania przez właściwy Sąd, w szczególności w związku z treścią uchwały BSA 1-4110-1/2020 składu połączonych Izb Cywilnej, Karnej oraz Pracy i Ubezpieczeń Społecznych Sądu Najwyższego z dnia 23 stycznia .2020 r., wpisanej do księgi zasad prawnych oraz postanowienia CD791/19 Trybunału Sprawiedliwości Unii

Europejskiej z dnia 8 kwietnia 2020. Uzasadniając wniosek o wyłączenie sędziów wskazał, że poważnie wątpliwości budzi status członków składu orzekającego w sprawie oraz wszystkich pozostałych osób powołanych do orzekania w Izbie Dyscyplinarnej Sądu Najwyższego. Fundamentalne zastrzeżenia co do statusu tych osób wynikają z kryteriów wskazanych w wyroku Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z 19 listopada 2019 r. w połączonych sprawach C 585/18, C 624/18 oraz C 625/18 (dalej: orzeczenie TSUE z 19 listopada 2019 r.). Wskazał również, że w świetle orzeczenia Sądu Najwyższego z 5 grudnia 2019 r., w sprawie o sygn. akt III PO 7/18, wydanego na podstawie wskazanych przez TSUE kryteriów, Izba Dyscyplinarna Sądu Najwyższego nie stanowi niezależnego i bezstronnego sądu w rozumieniu przepisów prawa Unii Europejskiej, a w konsekwencji przepisów prawa polskiego. Ponadto podniósł, że Sąd Najwyższy w składzie połączonych Izb Cywilnej, Karnej oraz Pracy i Ubezpieczeń Społecznych Sadu Najwyższego w dniu 23 stycznia 2020 r., BSA 1- 4110-1/20, podjął uchwałę zgodnie z którą „nienależyta obsada sądu w rozumieniu art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. (...) zachodzi także wtedy, gdy w składzie sądu bierze udział osoba powołana na urząd sędziego Sądu Najwyższego na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej w trybie określonym przepisami ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2018 r., poz. 3)”. Wobec powyższego, zdaniem J. G., Izba Dyscyplinarna Sądu Najwyższego nie stanowi niezależnego i bezstronnego sądu. Osoby zaś wchodzące w skład Izby Dyscyplinarnej Sądu Najwyższego nie są umocowane do orzekania, w tym także w zakresie rozstrzygnięcia wniosku w sprawie o sygn. II DO 10/20.

Sąd Najwyższy zważył co następuje:

Wniosek o wyłączenie sędziego skierowany do rozpoznania Sądu Najwyższego na podstawie art. 26 § 2 ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym (Dz.U. 2019, poz. 825 ze zm., dalej: u.SN) w zw. z art. 10 ust. 2 ustawy z dnia 20 grudnia 2019 r. o zmianie ustawy - Prawo o ustroju sądów powszechnych, ustawy o Sądzie Najwyższym oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. 2020, poz. 190, dalej: ustawa nowelizująca), jako obejmujący ustalenie oraz ocenę zgodności z prawem powołania sędziego lub jego umocowania do

wykonywania zadań z zakresu wymiaru sprawiedliwości, podlega załatwieniu w sposób określony w art. 26 § 3 u.SN poprzez pozostawienie go bez rozpoznania.

W dniu 14 lutego 2020 r. weszła w życie ustawa z 20 grudnia 2019 r. o zmianie ustawy - Prawo o ustroju sądów powszechnych, ustawy o Sądzie Najwyższym oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. 2020, poz. 190, dalej: ustawa nowelizująca). Na podstawie art. 2 pkt 4 ustawy nowelizującej zmieniono dotychczasową treść art. 26 ustawy z 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym (Dz.U. 2019, poz. 825 ze zm., dalej: u.SN). Zmodyfikowano zakres właściwości Izby Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych Sądu Najwyższego. W myśl dodanego w ten sposób art. 26 § 2 u.SN do właściwości tej Izby należy rozpoznawanie wniosków lub oświadczeń dotyczących wyłączenia sędziego albo o oznaczenie sądu, przed którym ma się toczyć postępowanie, obejmujących zarzut braku niezależności sądu lub braku niezawisłości sędziego. Ustawodawca powierzył Sądowi Najwyższemu rozpoznawanie określonej kategorii wniosków lub oświadczeń formułowanych w toku spraw rozpatrywanych przez sądy, a jednocześnie ograniczył zakres kognicji Sądu do takich, które zawierają pewien rodzaj zarzutów, tj. zarzut braku niezależności sądu lub braku niezawisłości sędziego.

J. G., wskazał, że Izba Dyscyplinarna Sądu Najwyższego nie stanowi niezależnego i bezstronnego sądu, a osoby wchodzące w jej skład nie są umocowane do orzekania, w tym także w zakresie rozstrzygnięcia jego wniosku. Podniósł, że wobec rozbieżności w orzecznictwie po wyroku TSUE z 19 listopada 2019 r., Sąd Najwyższy w składzie połączonych Izb Cywilnej, Karnej oraz Pracy i Ubezpieczeń Społecznych Sądu Najwyższego w dniu 23 stycznia 2020 r., BSA 1-4110-1/20, podjął uchwałę zgodnie z którą „nienależyta obsada sądu w rozumieniu art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. (...) zachodzi także wtedy, gdy w składzie sądu bierze udział osoba powołana na urząd sędziego Sądu Najwyższego na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej w trybie określonym przepisami ustawy z 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2018 r., poz. 3)”. Podkreślił, że z chwilą podjęcia uchwały uzyskała ona moc zasady prawnej.

Należy podnieść, że wskazana uchwała, zgodnie z treścią wyroku Trybunału Konstytucyjnego z 20 kwietnia 2020 r. (U 2/20) uznana została za niezgodną z art. 179, art. 144 ust. 3 pkt 17, art. 183 ust. 1, art. 45 ust. 1, art. 8 ust. 1, art. 7 i art. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, art. 2 i art. 4 ust. 3 Traktatu o Unii Europejskiej (Dz.U. 2004, nr 90, poz. 864/30 ze zm.) oraz art. 6 ust. 1 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności, sporządzonej w Rzymie dnia 4 listopada 1950 r., zmienionej następnie Protokołami nr 3, 5 i 8 oraz uzupełnionej Protokołem nr 2 (Dz.U. 1993, nr 61, poz. 284 ze zm.) i - w świetle art. 190 Konstytucji RP – od dnia opublikowania wyroku Trybunału Konstytucyjnego jest pozbawiona mocy prawnej i nie jest wiążąca dla sądów.

Zgodnie z art. 179 Konstytucji RP sędziowie są powoływani przez Prezydenta RP, na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa, na czas nieoznaczony. Akt powołania stanowi podstawę prawno-konstytucyjnego stosunku łączącego osobę sędziego z Rzeczpospolitą Polską, który - jako taki - nie może być przedmiotem kontroli sądowej (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 16 października 2019 r., I NOZP 2/19).

O ile zatem istnieje sądowa kontrola uchwał Krajowej Rady Sądownictwa obejmujących rozstrzygnięcie w przedmiocie przedstawienia Prezydentowi RP wniosku o powołanie do pełnienia urzędu sędziego, realizowana przez Sąd Najwyższy (art. 44 ustawy z dnia 12 maja 2011 r. o Krajowej Radzie Sądownictwa, Dz.U. 2019, poz. 84 ze zm.), o tyle kontrola ta jest niedopuszczalna w odniesieniu do samego aktu powołania sędziego przez Prezydenta RP. Wyraźnie stwierdza to, korespondujący z art. 26 § 3 u.SN, art. 29 § 3 tejże ustawy. Jednocześnie, te rozwiązania legislacyjne nie kreują nowych unormowań w obrębie polskiego systemu prawnego. Podkreślić bowiem należy, że w systemie prawa brak jest takiej normy prawnej, która upoważniałaby jednych sędziów do rozstrzygania o posiadaniu statusu sędziowskiego przez innych sędziów. Nie można tego rodzaju normy wywodzić z ogólnej kompetencji władzy sądowniczej do sprawowania wymiaru sprawiedliwości (art. 175 ust. 1 Konstytucji RP) ponieważ odnosi się ona nie tyle do sposobu realizowania tej funkcji, co raczej zmuszałaby do dokonywania - w ramach tego samego segmentu władzy - oceny przyznania kompetencji do jej wykonywania.

Również z postanowienia Trybunału Konstytucyjnego z 21 kwietnia 2020 r., Kpt 1/20 wynika, że Sąd Najwyższy - także w związku z orzeczeniem sądu międzynarodowego - nie ma kompetencji do dokonywania prawotwórczej wykładni przepisów prawa, prowadzącej do zmiany stanu normatywnego w sferze ustroju i organizacji wymiaru sprawiedliwości, dokonywanej w drodze uchwały, o której mowa w art. 83 § 1 u.SN a dokonywanie zmiany w tym zakresie należy do wyłącznej kompetencji ustawodawcy. Ponadto, Trybunał Konstytucyjny potwierdził, że powołanie sędziego jest wyłączną kompetencją Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej, którą wykonuje na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa osobiście, definitywnie, bez udziału i ingerencji Sądu Najwyższego, który nie ma kompetencji do sprawowania nadzoru nad wykonywaniem przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej jego uprawnień w tym dokonywania wiążącej wykładni przepisów prowadzącej do określenia warunków skuteczności wykonywania przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej tej kompetencji.

Także Sąd Najwyższy w uchwale składu siedmiu sędziów z 8 stycznia 2020 r. (I NOZP 3/19, niepubl.), podkreślił, że „badanie ważności lub skuteczności aktu ustrojowego Prezydenta RP powołania sędziego oraz wynikającego z niego stosunku ustrojowego łączącego sędziego z Rzeczpospolitą Polską przez Prezydenta RP - odrębnego od stosunku służbowego - nie jest dopuszczalne w jakimkolwiek postępowaniu przed sądem lub innym organem państwowym (...). Nie jest w szczególności dopuszczalne ustalenie istnienia albo nieistnienia tego stosunku na drodze sądowej (np. postanowienie Sądu Najwyższego z 5 listopada 2009 r., I CSK 16/09)”.

Nadto należy wskazać, że co do zasady, podstawą wyłączenia sędziego w sprawie karnej mogą być okoliczności wymienione enumeratywnie w art. 40 k.p.k. albo, jak stanowi art. 41 § 1 k.p.k., okoliczność tego rodzaju, która „mogłaby wywołać uzasadnioną wątpliwość co do jego bezstronności w danej sprawie”. Powołując się na ostatni wskazany przepis należałoby wskazać na okoliczności konkretnej sprawy i badanie relacji, w jakiej dany sędzia pozostaje względem stron konkretnego stosunku prawnoprocesowego, czego wnioskodawca nie uczynił. Należy podkreślić, że wniosek, który kwestionuje sam fakt bycia sędzią, zgodność z prawem powołania sędziego lub jego umocowania do wykonywania zadań z

zakresu wymiaru sprawiedliwości, ma charakter abstrakcyjny, nie podając okoliczności faktycznych czy też uprawdopodobnienia zawartych w nim twierdzeń, mogących świadczyć o braku niezależności i bezstronności sędziego – musi zostać pozostawiony bez rozpoznania jako nie spełniający konstytucyjnych warunków wniosku o wyłączenie sędziego.

Wniosek o wyłączenie sędziego od orzekania, formułowany na podstawie wątpliwości co do jego niezależności i bezstronności wynikających z samej tylko procedury powołania, musiałby prowadzić do stwierdzenia nieusuwalnej, wewnętrznej sprzeczności postanowień Konstytucji RP, skoro powołanie na jej podstawie sędziego miałoby czynić go niezdolnym do wykonywania władzy sądowniczej w konstytucyjnie przewidziany sposób. Również z tego względu, rozpoznawanie takiego wniosku jest niedopuszczalne.

Na koniec należy jeszcze wskazać, iż niniejszy wniosek o wyłączenie sędziów rozpatrzony został już po wydaniu w dniu 22 lipca 2010 r. uchwały w sprawie II DO 10/20 przez członków składu Izby Dyscyplinarnej Sądu Najwyższego, o których wyłączenie wnioskował J. G.. Wobec faktu, że wniosek o wyłączenie sędziów został pozostawiony bez rozpoznania, orzeczenie wydane przed rozstrzygnięciem wniosku pozostaje w mocy. Jednakże, w sytuacji gdyby wniosek ten został uwzględniony, zgodnie z art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k., doszłoby do nieważności postępowania w sprawie II DO 10/20, co skutkowałoby uchyleniem orzeczenia wydanego w tej sprawie.

Mając na uwadze powyższe, Sąd Najwyższy, na podstawie art. 26 § 3 u.SN, pozostawił wniosek bez rozpoznania.